

Vuoden 2017 talousarviolaadinnan kehys

VD/5134/02.01.00.00/2016
KN/PM/PO/HY-L

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön kevään 2016 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen kansantalous kasvoi viime vuonna 0,5 % kolmen taantumavuoden jälkeen. Vaimean kasvun lähteinä olivat viime vuoden alussa vienti ja kulutus ja loppuvuodesta eritoten investoinnit. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa kuluvana vuonna 0,9 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2017 ja 2018 kasvuksi ennustetaan 1,2 %. Suomen viennin kehitys jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Lähivuosien taloudellista aktiviteettia kannattelee etupäässä yksityinen kulutus ja investoinnit.

Ansiotasonkehitys on tärkeä varsinkin kotimaisen kustannuskehityksen ja sen myötä kilpailukyvyn kannalta. Nimellisansiot nousevat 2017–2019 aikana noin prosentin verran vuosittain. Maltilliset palkankorotukset ja työllisyyden hidas kasvu pitävät palkkasumman kasvun vaimeana. Kokonaiskuva vuosista 2016–2018 on talouskasvun kannalta vaisu. Syynä alhaiseen kasvuun on se, että viennin kehitys jää koko periodin ajan heikoksi.

Työmarkkinoiden tilanne pysyy edelleen haastavana, työttömyysasteen ennustetaan kuluvana vuonna jäävän 9,3 prosenttiin (Tilastokeskus). Bruttokansantuotteen nopeampi kasvuvauhti vuosina 2017 ja 2018 lisää edelleen työllisyyttä ja kääntää myös työttömyyden hitaaseen laskuun. Työttömyys pysyy kuitenkin korkeana. Vuosina 2017 ja 2018 työllisyyden ennustetaan paranevan 0,4 % vuodessa. Työttömyysaste laskee 9 prosenttiin vuonna 2017 ja edelleen 8,7 prosenttiin vuonna 2018.

Kehys perustuu valtiovarainministeriön kevään 2016 taloudellisessa katsauksessa ja julkisen talouden suunnitelmassa esitettyihin kasvuarvioihin, joissa ei ole vielä huomioitu esimerkiksi kilpailukyky sopimuksen vaikutusta. Kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen päivitetään kilpailukyky sopimuksen sekä valtion budjettiesityksen tarkentuneet vaikutukset.

Vuoden 2017 talousarvion kehys

Vuoden 2017 käyttötalous- ja investointikehys perustuvat valtuustokauden strategiaan sekä talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa sovittuihin keskeisiin linjauksiin koskien muun muassa toimintamenojen kasvun hillitsemistä ja investointitason rajaamista, sekä toimialojen laatimiin TVO-jatkotoimenpiteisiin. Kehyksessä on huomioitu toimintatuloissa ja -menoissa sekä valtionosuuksissa toimeentulotuen siirtyminen Kelalle. Toimintamenoissa on huomioitu palvelutarpeen kasvu lakisääteisissä palveluissa sekä muun muassa turvattu perusopetuksen ryhmäkokojen pysyminen ennallaan ryhmäkokojen pienentämiseen kohdennettujen erityisvaltionosuuksien poistuessa. Tuloissa on huomioitu asiakasmaksulain sekä varhaiskasvatustalouden muutokset, ja menoissa puolestaan on huomioitu varhaiskasvatustalouden ryhmäkokojen pitäminen ennallaan. Mahdollisen kilpailukyky sopimuksen vaikutuksia ei ole laskettu kehykseen, myöhemmin varmistuvat säästöt toimialojen menoihin sekä vaikutukset kaupungin kunnallisvero- ja yhteisöverotuloihin huomioidaan talousarviovaiheessa syksyn 2016 valmistelussa.

Kehyksen kunnallisveron verotuloarvio perustuu vuoden 2016 veroprosenttiin, kuntatalousohjelmassa esitettyihin veroperustemuutoksiin sekä oletukseen ansiotulojen noin kahden prosentin vuosittaisesta kasvusta. Kunnallisveron kasvuksi 2017 oletetaan vain noin 1,1 prosenttia vuoden 2016 verotuloarvioon nähden. Pieni kasvu johtuu heikosta talous- ja palkkakehityksestä sekä korkealla pysyttelevästä työttömyydestä. Valtionosuusarviossa on huomioitu toimeentulotuen siirto Kelalle, kaupungin ikäryhmittäinen väestö 1.1.2016, kevään 2016 kuntatalousohjelmassa esitetyt valtionosuusmuutokset sekä aiemmin päätetyt valtionosuusleikkaukset. Valtionosuustuottojen arvioidaan laskevan noin 10 prosentilla, valtionosuuslaskelmat tarkentuvat valtion talousarvioesityksessä. Verotulo- ja valtionosuusarviot päivitetään talousarviovaiheessa.

HUS-kuntayhtymän erikoissairaanhoidon tulot ja menot sekä HSL-kuntayhtymän infrakorvaukset sekä joukkoliikennemaksut on esitetty kehyksessä alustavina arvioina ja ne tarkennetaan kaupunginjohtajan esitykseen talousarviovaiheessa.

Maltillisen verotulokasvun ja valtionosuusleikkausten jatkuessa investointien tulorahoituskyvyn kasvattaminen ja velkaantumiskehityksen hallintaan saaminen edellyttävät alhaista menokasvutason koko taloussuunnitelmakauden ajan. Vuosien 2018–2020 toimintakulujen kehitys perustuu laskennalliseen 1,5 prosentin tasoon.

Kaupungin poistojen määrä nousi merkittävästi Kehäradan valmistumisesta sekä radan Kehäradan sisältämien erittäin lyhyen poistoajan hankeryhmien johdosta. Kehäradan poistot ovat vuodesta 2016 alkaen noin 22 milj. euroa vuodessa. Vuonna 2020 taso laskee, kun viiden vuoden poistoajalla olevat investoinnit tulevat loppuun poistetuksi (näiden vaikutus 11,8 milj. euroa /vuosi). Vuodesta 2021 alkaen kehäradan poistot ovat noin 10 milj. euroa /vuosi. Kaupungin poistojen kokonaistasoksi arvioidaan noin 110 milj. euroa vuosille 2017–2020.

Kehyksessä kaupungin bruttoinvestointitaso vuodelle 2017 on 110,3 milj. euroa (investointiosa netto 106,6 milj. euroa) ja kokonaisinvestointitaso liikelaitokset ja rahastot mukaan lukien noin 117,8 milj. euroa (investointiosa netto 113,9 milj. euroa). Kehys sisältää TVO-tason ylittävät kouluverkkoselvityksen mukaiset toimitilainvestoinnit, kunnallistekniset investoinnit TVO- tasoa 5 milj. euroa matalammalla tasolla, maapoliittisen ohjelman mukaisen varauksen maanhankintaan sekä tietohallinto-ohjelman mukaiset varaukset tietojärjestelmien kehittämiseen. Vuoden 2017 kaupungin investoinneista katetaan kehysvalmistelutilanteen arvion mukaan tulorahoituksella noin 30 prosenttia ja kokonaisinvestoinneista 28 prosenttia. Valtio maksaa Kehä III toisen vaiheen rakentamispalveluista takaisin noin 20 milj. euroa vielä vuonna 2017, mikä parantaa kaupungin rahoitusasemaa vuonna 2017. Investointien rahoittamiseksi kaupunki joutuu kuitenkin kehyslaskelmien toteutuessa kasvattamaan lainakantaansa noin 66 milj. eurolla vuonna 2017.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa tavoitellaan vuosikatteen kasvattamista mahdollisimman lähelle vuotuista investointitasoa. Alhainen verotulokehitys sekä valtionosuusleikkaukset vaikeuttavat olennaisesti tavoitteen saavuttamista huolimatta viime vuosien maltillisesta menokehityksestä.

Sote-/itsehallintoalueuudistuksen valmistelua ei ole Vantaan kehyslaskelmissa 2017–2020 valmistelun keskeneräisyydestä johtuen huomioitu. Sote-/itsehallintoalueuudistuksen valmistelu luo joka tapauksessa suurta epävarmuutta kuntien talousnäkyymiin vuodesta 2019 alkaen.

Esitykset sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2017

Valtuustokauden strategiaa toteutetaan vuosittain valtuustotasosten sitovien tavoitteiden sekä toimialojen tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovat tavoitteet ovat valtuustossa hyväksyttäviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, jotka edistävät valtuustokauden strategisten päämäärien toteutumista.

Liiteaineistona on valtuustoseminaarissa saadun palautteen perusteella valmistellut vuoden 2017 sitovien tavoitteiden esitykset, jotka perustuvat valtuustokauden strategian painopistealueisiin ja päämääriin. Lopullisesti sitovat tavoitteet hyväksytään kaupunginvaltuustossa talousarviokäsittelyn yhteydessä marraskuussa 2016.

Kaupunginhallitus 6.6.2016 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä vuoden 2017 talousarvion käyttötalouden ja investointien laadintakehys liitteen mukaisesti,
- b) ohjeistaa toimialoja laatimaan investointisuunnitelmansa kaikkien talousarvion hankeryhmien osalta kymmenvuotiskaudelle 2017–2026,
- c) esittää vuoden 2017 talousarvion laadintakehys sekä esitykset sitoviksi tavoitteiksi tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 20.6.2016 § 7

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi vuoden 2017 talousarvion laadintakehys sekä esitykset sitoviksi tavoitteiksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Kehystaulukot
- Esitykset sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2017

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

talousjohtaja Patrik Marjamaa, puh. 050 310 6906, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Pia Ojavuo, puh. 043 824 9254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi